

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa,

Adam Bodnar

VII.712.1.2019.MAW

Pan
Jacek Kurski
Prezes Zarządu Telewizji
Polskiej S.A.
Telewizja Polska S.A.
ul. J.P. Woronicza 17
00-999 Warszawa

Na podstawie informacji prasowych¹ Rzecznik Praw Obywatelskich podjął z własnej inicjatywy² sprawę dotyczącą wycofania, decyzją części organizatorów konkursu – tj. Telewizji Polskiej S.A., Polskiego Radia S.A. i Narodowego Centrum Kultury, z 12. edycji konkursu „Książka Historyczna Roku”, o nagrodę im. Oskara Haleckiego, publikacji Pana Piotra Zychowicza „Wołyń zdradzony, czyli jak dowództwo AK porzuciło Polaków na pastwę UPA”. Z kolejnych doniesień³ wynika, że decyzja ta podjęta została z pominięciem jury konkursu oraz bez udziału jednego z organizatorów – Instytutu Pamięi Narodowej.

Jak wskazuje były już członek jury prof. dr hab. Sławomir Cenckiewicz, który złożył rezygnację w związku z zaistniałą sytuacją, była to już druga próba usunięcia tej książki z konkursu. Recenzent książki Pana Piotra Zychowicza, Pan dr Piotr Gontarczyk, złożył wniosek o wykluczenie książki przez jury konkursu (na podstawie §3 ust. 1 Regulaminu 12.

---

¹ *TYLKO U NAS. Książka Zychowicza wycofana z konkursu "Książka Historyczna Roku". Publikacja jest sprzeczna z polską racją stanu* <https://wpolityce.pl/polityka/469910-tylko-u-nas-ksiazka-zychowicza-wycofana-z-konkursu>. Data ostatniego dostępu: 25.10.2019 r.

² Art. 9 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich – Dz. U. z 2018 r. poz. 2179 ze zm.; dalej: ustawa o Rzeczniku.

³ *"Wołyń zdradzony" usunięty z konkursu Książka Historyczna Roku. Sławomir Cenckiewicz: konkurs musi być anulowany*, <https://wiadomosci.onet.pl/tylko-w-onecie/slawomir-cenckiewicz-po-decyzji-o-usuniecie-ksiazki-zychowicza-tegoroczny-konkurs/td0gh3x>. Data ostatniego dostępu: 25.10.2019 r.

konkursu „Książka Historyczna Roku”; dalej jako: Regulamin Konkursu). Pan P. Gontarczyk miał argumentować swoje stanowisko wolą kierownictwa TVP S.A., według którego autor w swojej publikacji dokonał afirmacji okupacji niemieckiej na polskich ziemiach południowo-wschodnich. Jury w składzie siedmioosobowym odrzuciło ten wniosek uznając go za nieuzasadniony. Jednocześnie warto wskazać, że książka Pana P. Zychowicza była faworytem w głosowaniu internetowym, a zatem miała duże szanse na otrzymanie nagrody. Do jury przez cały czas trwania konkursu nie wpłynęły żadne zastrzeżenia dotyczące wskazanej książki ze strony któregokolwiek z organizatorów konkursu.

Zgodnie z Regulaminem Konkursu, nagrody przyznawane są na podstawie: wyboru przez jury (w czterech kategoriach) oraz głosowania czytelników (w dwóch kategoriach). Jury przyznaje nagrody i wyróżnienia książkom zgłoszonym do Konkursu za ich wysoką wartość historyczną lub artystyczną. Jak wynika z Regulaminu Konkursu, zgodnie z § 3 ust. 12, decyzja o wykluczeniu książki leży w kompetencji jury konkursu: „Jury może wykluczyć z Konkursu każdą książkę, którą oceni, jako przedstawiającą nieprawdziwie fakty historyczne lub której treść oceni, jako sprzeczną z prawem, zasadami współżycia społecznego, naruszającą prawa autorskie albo dobra osobiste osób trzecich lub będącą z tych powodów przedmiotem postępowania sądowego.” W kompetencjach organizatorów konkursu, zgodnie z § 7 ust. 3 Regulaminu, pozostaje jedynie możliwość odmówienia przyjęcia książki lub wycofania jej z Konkursu, jeżeli zostaną zidentyfikowane uchybienia wobec Regulaminu. W kompetencjach organizatorów nie leży zatem możliwość merytorycznego oceniania treści danej publikacji, jej wartości artystycznej i historycznej oraz zgodności z faktami historycznymi. Ponadto, odrzucając wniosek Pana Piotra Gontarczyka o wykluczenie książki, jury zbadało ewentualne niezgodności z faktami historycznymi lub sprzeczność z prawem wskazanej publikacji.

Wskazane powyżej zdarzenia budzić mogą szereg wątpliwości co do poszanowania praw obywatelskich Pana Piotra Zychowicza. Przede wszystkim należy wskazać na zagwarantowaną konstytucyjnie wolność słowa i debaty publicznej, wyrażone w art. 54 Konstytucji RP, w tym wolność wyrażania swoich poglądów oraz pozyskiwania i rozpowszechniania informacji. Przepis ten gwarantuje również zakaz cenzury prewencyjnej środków społecznego przekazu. Pragnę także wskazać na konstytucyjną

zasadę legalizmu, uregulowaną w art. 7 Konstytucji RP, który stanowi, że *organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa*; zasadę równego traktowania przez władze publiczne, uregulowaną w art. 32 ust. 1 zd. 2 Konstytucji RP (*Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne*) oraz wolność działalności naukowej i artystycznej zapewnioną w art. 73 Konstytucji RP (*Każdemu zapewnia się wolność twórczości artystycznej, badań naukowych oraz ogłaszania ich wyników, wolność nauczania, a także wolność korzystania z dóbr kultury*).

Chciałbym ponadto podkreślić, że fundatorami Konkursu są: Telewizja Polska S.A., Polskie Radio S.A., Instytut Pamięci Narodowej oraz Narodowe Centrum Kultury, a zatem nagrody w całości ufundowane są ze środków publicznych. Ich wydatkowanie musi być zgodne z ogólnymi zasadami jawności, celowości i przejrzystości gospodarowania środkami budżetu państwa wynikającymi z ustawy *o finansach publicznych* (Dz. U. 2019 r., poz. 869 z zm.).

Mając powyższe na względzie, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2018 r., poz. 2179 ze zm.), zwracam się do Pana Prezesa z uprzejmą prośbą o przedstawienie wyjaśnień, jakie przesłanki przemawiały za wycofaniem książki z konkursu, w szczególności o wskazanie jakie uchybienia wobec Regulaminu Konkursu zostały zidentyfikowane przez jego organizatorów. Proszę również o wskazanie przyczyn pominięcia jury oraz wcześniejszej decyzji tego ciała podczas podejmowania tej decyzji względem Pana Piotra Zychowicza.